

Dkt. Marv Wilson, Manabii, Kipindi cha 17, Joel

© 2024 Marv Wilson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu manabii. Huu ni kipindi cha 17 kuhusu kitabu cha Yoeli.

Ninaomba tunapojifunza maandiko tugundue kwamba huu ni mchezo wa mieleka. Ni sanaa, si sayansi. Kuna mengi ya kutushinda kwa maelezo. Tunakushukuru kwamba umeweka mpango mkubwa na picha kubwa ya maandiko wazi kwa kila mmoja wetu.

Na ingawa wakati mwingine tunaweza kuchanganyikiwa kuhusu maelezo, tunakushukuru kwamba tunaelewa kwamba kuna Mungu anayewapenda watu wake, ambaye yuko pale na anawapeleka mahali fulani. Tunakushukuru kwa ukweli kwamba tumekujua na kwamba neno lako ni muhimu kwetu kama mwongozo na mwalimu wa kutuwezesha kuelewa njia hizo katika maisha yetu ambazo zinaweza kukufurahisha zaidi. Kwa hivyo, tusaidie kusoma maandiko, si kama Reader's Digest au Time Magazine au saa zingine, ambazo nyingi hupotea, lakini tusaidie kulisoma kama neno la milele, lisilo na wakati tena kwa kizazi chetu kama ilivyokuwa kwa wazazi wetu. Tunaomba hili kupitia Kristo Bwana wetu. Amina.

Leo, nataka kushughulika na Joel na kumtambulisha Joel.

Kama kuna yeyote kati yenu ana majina yoyote ambayo mnataka kuongeza kwenye karatasi hapa kwa ajili ya Seder ya Pasaka, nitawasilisha hilo. Na ni ukumbusho tu tena wa kuleta pesa kwa ajili ya darasa la hivi karibuni, darasa la pili, baada ya kurudi kutoka mapumziko. Tunatumaini, darasa la kwanza lenye bahasha na yeyote unayemlipia.

Joel ni kazi bora ya fasihi. Ni mojawapo ya vitabu vidogo vilivyofichwa miongoni mwa manabii wadogo ambavyo Wakristo wengi hawavifahamu kwa sababu Wakristo wengi hawawezi kuvielewa na mapigo ya nzige. Hilo ni jambo la Bw. Spielberg kushughulikia.

Tauni za nzige, mambo makubwa yanayohusu wakati wa mwisho wa kiyama, mambo makubwa yanayotuambia kuhusu mwisho wa enzi. Kwa kweli, nilipokuwa mwanafunzi wa shule ya kati, nilipata hisia kidogo kuhusu tauni ya nzige. Ilikuwa jambo la ajabu sana.

Baba yangu alikuwa akienda kumtembelea dada yake huko Ohio, nasi tulikuwa tunavuka Ohio kwenye Njia ya 6, na ilikuwa katikati ya Julai. Nami nikamwambia baba yangu, tazama malori makubwa ya serikali yakisugua barabara kuu. Ni katikati ya Julai.

Wapigaji wa mchanga wakiendelea. Na, kwa kweli, walikuwa. Kama vile walivyolima Njia ya 6 katikati ya majira ya baridi kali, walikuwa wakipiga mchanga barabarani katikati ya Julai.

Kilichotokea ni kwamba moja ya tauni hizi za nzige za miaka saba ilipitia Ohio, na barabara kuu ya jimbo ilikuwa kama uwanja wa kuteleza kwa sababu mabawa ya nzige hao yalipungua matairi yalipowapita, nao hawakusimama. Waliendelea kuja kama jeshi. Na kwa hivyo, kulikuwa na sehemu ya barabara kuu ambayo ilikuwa inateleza kweli, ingawa halijoto ilikuwa nyuzi joto 90 nje.

Nzige walikuwa wakitembea tu kupitia Ohio, wakichukua kila kitu cha kijani machoni mwao, wakiharibu nchi. Sijui, mimi si mtaalamu wa wadudu na sijui kuhusu viumbe hawa, ni mara ngapi wanakuja. Lakini katika ulimwengu wa kibiblia waliogopwa sana.

Bila shaka, kulikuwa na desturi ambayo ilikuwa imepitishwa kwa mamia ya miaka kuhusu nzige huko Misri, na hiyo ilikuwa moja ya mapigo. Kwa hivyo, neno nzige ni neno linalotumika kila mwaka ambalo huwa midomoni mwa kila Myahudi wanaposherehekea tukio la kumbukumbu la zamani zaidi katika historia ya Wayahudi, yaani kuachiliwa kutoka Misri. Na unakumbuka mapigo, ambayo tutafanya pamoja kama darasa.

Kama wewe, katika jamii yetu, unavyoonyesha hili kwa kuingiza kidole chako kidogo au labda kisu chako kwenye glasi ya divai na kisha kuweka tone la dutu hiyo nyekundu kwenye sahani yako, unaita jina la tauni. Nzige waliogopwa sana. Walikuwa mmoja wa maadui waliosaidia kumtia Farao katika hatari.

Na kitabu cha Yoeli kinaangazia tauni ya nzige, ambayo inaonekana ilikuwa ikiendelea. Ukiangalia moja, pia, inasema, Sikieni haya, enyi wazee, sikilizeni, ninyi nyote mnaoishi katika nchi. Je, jambo kama hili limewahi kutokea katika siku zenu au katika siku za baba zenu? Waambieni watoto wenu.

Hili ni tukio kubwa na mtalizungumzia kwa vizazi vijavyo. Na kwa hivyo lugha inaonekana kama tauni halisi ilikuwa ikitokea. Je, jambo kama hilo limetokea katika siku zenu? Hilo ni swali la balagha na maana yake ni hapana.

Hii ni dhoruba ya theluji ya mwaka 1978, ambayo sisi tunaishi chuoni bado tunaizungumzia kwa inchi 31. Hakuna mtu aliyeweza kuondoka chuoni kwa siku mbili kwa amri ya gavana. Zaidi ya magari 200 yalikuwama kwenye Barabara ya 128 ambapo watu waliyaacha na kuokolewa na Walinzi wa Kitaifa.

Baadhi ya matukio haya makubwa ya asili bado tunayazungumzia. Katika kisa hiki, nabii huyu ana ujuzi wa uzuri wake wa kifasihi na jinsi anavyoelezea uvamizi huu wa nzige kwa njia inayofanana na ile ya kawaida. Vitabu vitatu vidogo, sura tatu ndogo

katika kitabu hiki, kisha vinalenga zaidi tauni ya nzige, lakini si kuelezea tu janga la asili kwa sababu tauni ya nzige ni sehemu ya kile anachokiendeleza katika kitabu hiki, ambacho ni neno lake kuu la kitheolojia, Yom Yahweh.

Nitarudi kwenye Siku hii ya Bwana tunapoendelea na kitabu hiki. Huu ndio mchango mkuu wa kitheolojia wa kitabu cha Yoeli, kuzungumzia Siku ya Bwana. Bila shaka, kwa sababu Yoeli alikuwa kitabu kilichosomwa na watu wa Hekalu la Pili la Kiyahudi, kama Shimoni, mmoja wa wanafunzi wa Yesu, aliweza, Siku ya Pentekoste, aliposimama na kuwahutubia wanaume 3,000 Wayahudi waliokuwa wametoka kote katika Bonde la Mediterania na kutoka sehemu za mashariki, hadi eneo la Tigris-Frati na sehemu za kusini kutoka Afrika Kaskazini, aliweza kutumia kitabu hiki kidogo kuzungumzia Siku ya Bwana, ambayo inahusiana na kile ambacho sisi Wakristo tunakiita Pentekoste.

Lakini jambo la msingi hapa ni kwamba Pentekoste ilikuwa sikukuu ya kilimo, Shavuot, wiki saba baada ya Pasaka, hesabu kubwa iliyopelekea mavuno makubwa ya shayiri na ngano yaliyotokea Israeli mwezi Mei na Juni. Kwa nini nataja hilo? Kwa sababu katika kitabu hiki chote, hasa katika sura mbili za kwanza kati ya tatu, kuna msisitizo juu ya kutokuwepo tena kwa kilimo, kutokuwepo tena kwa nafaka. Mambo haya yamekatiliwa mbali.

Sasa, Yoeli ni jina la kawaida sana. Yoeli hutumiwa na angalau watu 12 tofauti katika Biblia. Wengi wetu tunajua jinsi ilivyo vigumu kuwaweka Yakobo sawa katika Agano Jipya na Maria sawa.

Ni vigumu sana kuwaweka watu wengine sawa. Kuna kundi zima la Yeremia katika Agano la Kale na watu watatu wanaoitwa Yeremia katika unabii wa Yeremia. Kwa hivyo, majina yanachanganya sana.

Wahusika 2930 tofauti wa Biblia. Kwa hivyo, kuna baadhi ya hawa wa Yoeli na naweza kuelewa ni kwa nini Yoeli angekuwa jina zuri kabisa katika sehemu ya mzazi kumpa mtoto jina. Kama Malaki, Yoeli, au Mika, kuchanganya jina la Mungu au kuweka jina la Mungu katika jina la mtoto kunaweza kuchukuliwa kuwa ni ungamo la imani.

Kwa hivyo, Yoeli, Yahweh ni Mungu. Na kwamba L katika jina lake, kama unavyoona katika Danieli, Betheli, na Ezekieli, unaona hilo katika majina mengi ya pekee. Kwa hivyo, jina lake lilikuwa kama Mika.

Jina la Mika linauliza swali la balagha. Na jibu ni hapana. Mika, ni nani aliye kama Yahweh? Au Mikaeli, hakuna kitabu kinachoitwa Mikaeli, lakini jina la Mikaeli ni kitu kile kile.

Ni swali. Ni nani aliye kama Mungu? Mikaeli. Na jibu ni hakuna mtu.

Kwa hivyo, kuna watu katika Biblia ambao jina lao la pekee ni swali linalouliza jibu. Na linazungumzia Mungu huyu asiye na kifani wa Biblia ya Kiebrania. Jina la Yoeli linaeleza tu kama uthibitisho wa imani.

Yahweh ni Mungu. Yoeli mwenyewe, hatujui mengi kumhusu isipokuwa katika 1 :1, yeye ni mwana wa Petheueli. Alionekana kuwa na ufahamu wa karibu wa Yerusalemu na mazingira yake.

Historia na ibada ya kinachoendelea huko. Unaona, akiwa nabii wa ufalme wa kusini, anasema, piga tarumbeta huko Sayuni, 2:1. Kwa hivyo, inaonekana alikuwa mmoja aliyetoka eneo la Yerusalemu. Sayuni ni jina zuri la kishairi linalorejelea mji wa Yerusalemu.

Tafsiri ya kitabu kidogo cha Yoeli inaleta maswali ya kuvutia. Ni nini kinachoendelea katika kitabu hiki mahususi? Baadhi wamejaribu kufanya kitabu kizima kuwa cha kiekatolojia au cha mwisho wa dunia. Kutabiri uvamizi wa siku zijazo utakaokuja juu ya nchi.

Lakini tena, nadhani tunacho katika nusu ya kwanza ya kitabu ni kwamba Yoeli anaelezea pigo halisi la nzige wanaolitesa taifa. Sasa, inawezekana hili, basi, jeshi la nzige wanaoingia nchini, lingekuwa ukumbusho wenye uchungu sana kwa sababu kuhusishwa na hili, bila shaka, ilikuwa wito wa Mungu wa toba. Na, bila shaka, maafa ya asili yana njia ya kuvuta mioyo ya watu.

Watu hawajawahi kupata nyakati ngumu maishani. Wakati mwingine, Mungu hawezi kuwafikia watu hawa. Na hivyo, taifa lilikuwa dhaifu zaidi wakati kama huu.

Kwa hivyo, siku hii ya Bwana katika historia, inayotokea katika umbo la tauni ya nzige inaweza kuwa kwa namna fulani ilikuwa ishara ya kupinduliwa kwa majeshi ya jirani katika siku zijazo. Kama Israeli, na hapa ninazungumzia watu wote wa Mungu, hawangemgeukia Yeye kwa toba kwa sababu toba inakuwa mada kuu hapa, katikati ya tauni hiyo ya nzige.

Muhimu sana, kama nilivyosema, katika 2.13, rarueni mioyo yenu na si mavazi yenu. Wito huo wa kurudi, shub/shuv, rudini, ni sehemu ya kitabu cha Sala ya Kawaida siku ya Jumatano ya Majivu. Siku inayotuongoza katika siku 40 za Kwaresima.

Kwa hivyo, katikati ya tauni ya nzige, kuna hamu ya kugeuza mioyo ya watu kumrudia Mungu. Na Mungu, kwa kweli, kupitia janga hili, anaweza kuwa analainisha mioyo ya watu, tena, ili wamgeukie Yeye. Sasa, muhtasari halisi wa kitabu ni rahisi sana.

Sura, vizuri, sura ya 1, mstari wa 1 hadi 2.17 ni, Siku ya Bwana imekaribia, siku ya Bwana imekaribia. Siku ya Bwana inafanyika sasa katika historia katika umbo la tauni ya nzige. Na huenda ikaja katika umbo la uvamizi halisi wa jeshi, jeshi halisi.

Lakini, sasa, hukumu hii inakaribia katika tauni hii ya nzige. Ambayo inaishia na wito huu wa toba. Katika 2.18 hadi 3.21, mada pia ni Yom Yahweh, siku ya Bwana.

Lakini, hapa, anaelekea zaidi kwenye siku ya Bwana katika siku zijazo. Na, hatimaye, sura ya mwisho, wakati ujao wa mbali. Siku ya Bwana inajumuisha baraka za kiroho, pamoja na ahadi ya hukumu juu ya maadui wa watu wa Mungu.

Na, hatimaye, bila shaka, utetezi wa watu wa Mungu mbele ya mataifa ya dunia. Lakini, msisitizo huo juu ya hukumu ya mataifa na utetezi wa Israeli ndio mada kuu ya sura ya mwisho. Maelezo ya tauni ya nzige ni wazi sana katika sura ya kwanza.

Anasema, waambieni watoto wenu na wajukuu zenu. Anakuja hapa na, katika mstari wa 4, maneno mbalimbali ya nzige. Kwa kweli, Biblia ina maneno mengi sana tofauti yanayotumika kwa nzige.

Na hapa, hazungumzii aina tofauti za nzige. Ingawa, King James inaweza kukupa hisia hiyo pale inapotumia maneno kama vile mtende au mdudu na parare. Ni lugha ya ajabu sana ya miaka 400 iliyopita.

Biblia ya NIV, ikitambua kwamba anatumia maneno manne tofauti kwa nzige, haijaribu kutofautisha. Wala Toleo la Kawaida la Marekebisho halijaribu. Unaweza kusema nzige kwa njia ngapi tofauti? Nzige ni nzige.

Sasa, tazama. Nzige. Kwa kifupi, neno hilo linamaanisha mchomaji wa ardhi.

Neno Holocaust linamaanisha kuungua kabisa au kuungua kabisa. Kwa hivyo, wazo la kumtaja kiumbe huyu anayepitia ardhini kama kichomaji cha ardhi, labda nyuma yake, ikiwa kila kitu ni kijani na kwamba wanachotaka kufanya ni kula kila kitu kibichi, baada ya kupita, kila kitu kinaonekana kahawia. Kuna uhaba; kuna kifo, na kila kitu kinaharibiwa.

Kwa hivyo, wanachoma ardhi kwa rangi ya kahawia. Kwa kweli, ndivyo wanavyofanya. Hata kama ni wao kimfumo, RSV inasema hivi ndivyo wanavyofanya.

Kilichosazwa na nzige wa kukata, nzige wakubwa wamekula. Kilichosazwa na nzige wakubwa, nzige wakubwa wamekula. Kilichosazwa na nzige wakubwa, nzige wakubwa wamekula.

Kwa hivyo, tulipata kukata, kukusanyika, kuruka, kuharibu. Hayo yote ni maneno yanayoelezea kile nzige hufanya baada yao. Sasa, NIV, ikitaka kuwa tofauti kidogo,

inatambua kwamba kurudia maneno ni kwa ajili ya msisitizo, si kufanya tofauti kwa uangalifu.

Nzige ni nzige. Kwa hivyo, Biblia ya NIV inasema kile ambacho kundi la nzige limekiacha, nzige wakubwa wamekula. Kile ambacho nzige wakubwa wamekiacha, nzige wachanga wamekula.

Sasa, kile ambacho nzige wachanga wamekiacha, nzige wengine wamekula. Naam, hapo tena, kusema kitu mara nne, kutokana na msisitizo, unaelewa hoja. Kuna wengi wao na wanaleta uharibifu mwingi.

Na wanafanya nini? Mstari wa tano unasema, kama wewe ni mtu anayekunywa sana, divai au bia, uko kwenye shida. Bia hutengenezwa kutokana na nafaka, na divai hutengenezwa kutokana na kile tunachokiita kilimo cha mizabibu, utunzaji wa mizabibu. Na kwa hivyo, mizabibu itatunzwa na mashamba hayatakuwa na nafaka.

Kwa hivyo, ninyi wanywaji wa divai na walevi hulia. Taifa limevamia nchi, mstari wa sita. Taifa hilo ni nzige.

Nao wanakuja na meno ya simba, meno ya simba jike. Kwa hivyo, wanyama wengine wanachukuliwa kuonyesha jinsi walivyo wawindaji wa nchi. Wameharibu mizabibu yangu na mitini yangu na wameondoa maganda yake, na kuacha matawi yake meupe.

Wakulima wakate tamaa, wapeni kelele za zabibu, waombolezeeni ngano na shayiri. Hapa kuna watatu wetu wa kilimo tena. Nafaka imeharibiwa, divai mpya imekauka, na mafuta yamepungua.

Ninataja staccato hii, sentensi fupi sana. Nafaka imeharibiwa, divai imekauka, mafuta yanaisha. Kwa njia ya telegramu, inatoa athari ya hii.

Na katika ushairi wa Kiebrania, ukitaka kuongeza nguvu ya kihisia ya unachosema, fupisha sentensi zako. Zifanye fupi sana. Nitakupa mfano wa hili.

Nahumu anashughulikia uharibifu wa mji wa Ninawi. Na anasogeza kipimo, kwa hivyo kinasonga haraka sana. Nahumu 3:2. Mlio wa mjeledi, mlio wa gurudumu, farasi anayekimbia mbio, gari linaloruka, wapanda farasi wanaokimbia, upanga unaometameta, mkuki unaometameta, jeshi la waliouawa, marundo ya maiti, maiti zisizo na mwisho.

Wanajikwaa juu ya miili. Na kipimo hicho cha haraka sana katika ushairi kinanikumbusha pia wimbo wa Debora katika sura ya 5 ya Waamuzi. Unapojenga hadi kilele cha mwanamke huyu jasiri sana, Yael, ambaye anampigilia misumari jenerali huyu wa kijeshi wa Kanaani, Sisera, na kuweka kigingi cha hema kichwani

mwake, na ambapo kinaelezwa kishairi, kinasema, alimpiga Sisera kwa pigo, akamponda kichwa, akavunja hekalu lake, akazama, akaanguka, akalala miguuni pake, miguuni pake, akazama, akaanguka, alipozama, hapo ndipo alipoanguka akafa.

Ukweli kwamba mwanamke aliweza kufanikisha kupinduliwa huku kwa Wakanaani, ambao walikuwa wakiwakandamiza Waisraeli wakati huu katika Bonde la Yezreeli, ulistahili kuimbwa kwa saga na wimbo. Kwa hivyo, uliweka muziki kwa ajili ya kusherehekea Yael. Sawa, kwa hivyo lugha ya Yoeli hapa katika kuwaelezea viumbe hawa.

Ni vigumu kwetu kuelewa jinsi ingekuwa katika tauni halisi ya nzige. Ili kutusaidia katika hilo, kazi ya Van Lennep katika The Bible Lands, ndiyo kichwa cha kazi hiyo, anaelezea mojawapo ya tauni hizi za nzige wa eneo hilo, na nadhani ina ufanisi mkubwa. Anasema nzige wachanga hufikia ukubwa wa panzi wa kawaida haraka na kuendelea katika mwelekeo mmoja na uleule, kwanza wakitambaa na, baadaye, wakiruka wanapokwenda, wakimeza kila kitu cha kijani kilichopo kwenye njia yao.

Wanasonga mbele polepole zaidi kuliko moto unaoteketeza, lakini uharibifu wanaofanya si duni au mdogo wa kuogopwa. Mashamba ya ngano na shayiri iliyosimama, mashamba ya mizabibu, bustani za miforsadi, na vichaka vya mizeituni, tini, na miti mingine, baada ya saa chache, yananyimwa kila jani na majani mabichi, na gome lenyewe mara nyingi huharibiwa. Ardhi ambayo makundi yao makubwa yamepita juu yake mara moja inachukua mwonekano wa utasa na uhaba.

Je, Warumi waliwaita wachomaji wa nchi, ambayo ndiyo maana halisi ya neno letu nzige? Wakiwa safarini, wakifunika ardhi kabisa kiasi cha kuificha isionekane na kwa idadi kubwa kiasi kwamba mara nyingi huchukua siku tatu au nne kwa jeshi kubwa kupita. Wanapoonekana kwa mbali, kundi la nzige wanaosonga mbele hufanana na wingu la vumbi au mchanga linalofikia futi chache juu ya ardhi huku wadudu wengi wakiruka mbele.

Kitu pekee kinachozuia maendeleo yao kwa muda mfupi ni mabadiliko ya ghafla ya hali ya hewa, kwani baridi huwazuia na hatimaye. Pia hukaa kimya usiku, wakikusanyika kama nyuki kwenye vichaka na ua hadi jua la asubuhi liwape joto, liwahuishe, na kuwawezesha kuendelea na safari yao mbaya. Hawana mfalme wala kiongozi, lakini wanakosea au la, lakini wanasonga mbele kwa safu mfululizo, wakisukumwa katika mwelekeo uleule kwa msukumo usiozuilika, na hawageuki kulia wala kushoto kwa aina yoyote ya kikwazo.

Wakati ukuta au nyumba inapowazuia, hupanda moja kwa moja juu, wakivuka paa hadi upande wa pili, na kuingia kwa kasi kwenye milango na madirisha yaliyo wazi. Wanapofika kwenye maji, iwe ni dimbwi tu au mto, ziwa au bahari iliyo wazi, hawajaribu kamwe kuizunguka bali huruka bila kusita na kuzama, na maiti zao, zikielea juu ya uso, huunda daraja kwa wenzao kupita. Kwa hivyo janga hilo huisha,

lakini mara nyingi hutokea kwamba kuoza kwa mamilioni ya wadudu husababisha tauni na kifo.

Historia inarekodi tukio la ajabu lililotokea mwaka wa 125 KK. Hili lilikuwa miongo michache tu baada ya Makabayo kusafisha hekalu lililotiwa unajisi na Wagiriki wa Siria. Wadudu hao walisukumwa na upepo baharini kwa wingi sana kiasi kwamba miili yao, ikirudishwa nyuma na maji ya ardhini, ilisababisha uvundo uliosababisha tauni ya kutisha ambapo watu 80,000 waliangamia Libya, ambayo ni habari ya kila siku leo, nchi iliyo karibu moja kwa moja na Misri, ikielekea magharibi.

Kurene, au Kurene, unamkumbuka ndugu aliyemsaidia Yesu kubeba msalaba? Alikuwa kutoka Kurene na Misri. Kwa hivyo, nchi hizi ambazo zilikuwa na Bahari ya Mediterania kaskazini mwao zilipoteza idadi kubwa ya watu kwa sababu ya tauni— watu 80,000 katika kisa hicho maalum.

Sawa, kwa hivyo mapigo ya nzige yaliogopwa sana. Mambo machache tu ninayotaka kutoa maoni kuhusu maandishi yenyewe. Taifa hili la nzige ambao wamevamia ardhi linaharibu asili yote na kilimo chote na limeharibu uchumi sana.

Sasa, sababu ya Ubaali kuwa wa kuvutia sana katika Israeli ya kale, sababu mbili kuu, ilivutia sana kwa sababu misukumo miwili mikubwa zaidi ambayo wanadamu wanayo ni hamu yao ya ngono na hamu yao ya kuishi. Tuliona katika kitabu cha Hosea kwa nini Israeli ilikuwa katika hatari ya ukhaba mtakatifu katika ufalme wa kaskazini. Na ibada nzima ya Baali.

Lakini lingine ni, lazima uokoke. Lazima uendeleo kuwa hai. Kuokoka.

Na maumbile yana uhusiano mkubwa na hilo. Kama maumbile hayakutendei vizuri, kama vitanda vya vijito vimekauka, kama ardhi ni kahawia na hakuna mazao ya kuliwa, basi Baali ndiye mtu anayesimamia haya yote. Na kwa hivyo watu, bila shaka, katika Israeli ambao walivutiwa na ibada ya Baali kila mwaka, mlipitia wazo hili la Baali na Mot.

Mot, mungu wa kifo, akipambana. Mot anamuua Baali. Mimea hufa Aprili au Mei kila mwaka.

Ardhi inakuwa kahawia kwa miezi mitano au sita. Na kisha, mvua inapoanza kunyesha tena wakati wa vuli, Baali anafufuliwa tena. Na hivyo, mizunguko ya asili, na ardhi kuwa hai, na mazao tena yakibeba kile kilichokusudiwa kuzaa.

Hili lilikuwa muhimu sana. Kwa hivyo, nchi nzima imeguswa na hili. Linataja katika mstari wa 7, mitini.

Vyanzo viwili vikuu vya sukari katika lishe katika nyakati za Agano la Kale vilikuwa tini na tende. Hizo ndizo vyanzo viwili vikuu vya sukari. Kwa hivyo, mitini imeharibiwa katika mstari wa 7. Bila shaka, mtini una maana nyingine katika fasihi ya kinabii.

Kama unavyojua kutokana na kusoma Mika, ukiweza kukaa chini ya mtini wako au chini ya mzabibu wako, ni ishara ya ustawi na amani na pengine wazo kwamba unaweza kuishi kwa raha nje ya kuta za mji. Tini zilizokaushwa, bila shaka, huliwa. 1 Samweli 25 inaonyesha hivyo.

Na kijiti kilichotengenezwa kwa tini kiliwahi kupakwa kwenye jipu la Mfalme Hezekia. Na kulingana na Isaya 38:21, kwa hivyo watu walikuwa wakitafuta matumizi ya tini kama dawa. Nilisoma Isaya 38:21, kuandaa kijiti cha tini na kukipaka kwenye jipu, naye atapona.

Tunajua katika fasihi ya kale ya Ugarit kuhusu Wakanaani kwamba tini zilitumika mara kwa mara hapo kwa madhumuni ya dawa. Kwa hivyo tunapozungumzia tini, ninaonyesha tu hapa kwamba tunafikiria tini kama kitu cha kula, au labda mti wenye majani ambao unaweza kukaa chini yake chini ya jua kali la Mashariki ya Kati kwa ajili ya utulivu au madhumuni mengine. Kwa hivyo inasema, toa gunia lako jeusi la kahawia nyeusi, mstari wa 8, na uanze kuomboleza.

Kwa sababu sadaka zako za nafaka na sadaka za kinywaji zimekatiliwa mbali. Divai, mafuta, nafaka zitakukosa. Pia anataja kwamba kwa kuwa hili limekuwa kubwa sana katika miaka kumi iliyopita katika utamaduni wa Marekani, uuzaji wa juisi ya komamanga ni muhimu.

Komamanga inamaanisha tufaha lenye mbegu. Na kitu kinachotambulisha komamanga unapolikata ni mbegu nyingi ambazo tunda hili linazo. Ndiyo maana linaelezwa kama tufaha lenye mbegu.

Katika utamaduni wa Kiarabu wa Mashariki ya Kati, mara nyingi ilikuwa kawaida kuchukua komamanga na kuivunja juu ya kizingiti cha nyumba mpya. Iliibatiza nyumba kwa wanandoa wapya kwa maombi kwamba mtapata watoto wengi kama mamia haya ya mbegu zilizotawanywa mlangoni mwenu. Kwa maneno mengine, muwe na ndoa yenye baraka na watoto wengi.

Inavutia katika utamaduni wa Israeli leo, ambapo una Waarabu wote wawili ambao wanaonekana, ishara ya komamanga inaonekana kuwa na maana kwa sababu kwa wastani, wana mara mbili ya idadi ya watoto ambao Wayahudi wa Israeli wana. Komamanga, bila shaka, ilikuwa kinywaji cha kuburudisha. Wakati mwingine, ilitumika kwa madhumuni ya dawa.

Makomamanga yalitumika kwa ajili ya mapambo. Kama unavyokumbuka, kuhani mkuu, Kutoka 28, alikuwa na makomamanga yaliyopambwa kwa vazi lake. Na kwa

njia, kulikuwa na makomamanga 200 yaliyopambwa kwa vichwa vya hekalu la Sulemani.

1 Wafalme 7. Kwa hivyo, hii ilikuwa motifu ya kawaida sana. Kuna utamaduni wa zamani katika sehemu hiyo ya dunia kwamba sherbet ya kwanza kabisa ilitengenezwa ilikuwa utayarishaji wa juisi ya komamanga iliyochanganywa na theluji. Kwa hivyo, komamanga huharibiwa.

Kwa njia, makomamanga kwa kawaida yalivunwa mwishoni mwa mwaka wa kilimo, mwishoni mwa kiangazi. Kwa kawaida zabibu hizo na zabibu zilitoka mwishoni mwa Agosti hadi Septemba. Una aina nyingine za miti iliyotajwa hapa.

Mtende. Sasa, unaweza kufikiria mtende, lakini hiyo ni kwa sababu ni vizuri kupunga mkono mfalme anapoingia mjini. Na unaweza kusema Hosana kwa uzuri sana kwa kupunga mikono yako.

Lakini tunda la mtende lilikuwa tende, ambalo leo, kote Mashariki ya Kati, mtende hutoa tende zinazoliwa na Waarabu na wao ni ngamia. Ngamia hupenda tende hizo. Majani ya mtende, ambayo wakati mwingine yanaweza kuwa na urefu wa hadi futi 5 au 6, yalitumika kwa kufuma mikeka.

Mojawapo ya ugunduzi wa kushangaza juu ya Masada, wakati Yadin alipochimba Masada kwa miaka kadhaa katika miaka ya 1960, ilikuwa ni urejesho, ambapo vitu hivi vimekauka sana, vikapu vilivyofumwa kwa vigae. Kuna mfano wa hili kwa sababu vigae vilitumika kwa kufuma mikeka. Mojawapo ya majina maarufu sana nchini Israeli kwa msichana ni Tamar.

TAMAR Kwa kweli, anapata jina lake katika sura ya kwanza ya Mathayo kwa sababu ya uhusiano wake na Yuda katika kipindi cha Mwanzo sura ya 38. Lakini Tamari ni neno la mtende. Na labda liliashiria neema na uzuri na unyofu na lilisimama kidete, shina moja, bila matawi, umbo zuri sana.

Sawa, kwa hivyo mambo haya yote yaliyohusu ulimwengu wa maisha ya kila siku na asili yalitawaliwa na mwindaji huyu, nzige huyu akiingia nchini. Kwa hivyo anawaita watu wavae magunia na kutangaza kusanyiko takatifu kwa kufunga. Sasa, siku pekee ya kufunga iliyohitajika katika Israeli ya kale ilikuwa Yom Kippur.

Kwa kweli, kujinyima chakula hakutajwa kitaalamu kuhusiana na Mambo ya Walawi 16 na Yom Kippur. Inasema mara kadhaa kwamba unapaswa kujinyima. Sasa, kihistoria, hilo limeeleweka kama kujinyima chakula na mara nyingi kinywaji kwa kipindi hicho cha muda.

Lakini kufunga katika Biblia mara nyingi kulihusishwa na maombolezo, huzuni ya pamoja, na huzuni ya mtu binafsi. Kitabu cha Esta kinachukua karibu aina ya maombi

wakati jamii inapokusanyika pamoja na kufunga kwa kuzingatia mipango ya Hamani ya kuiangamiza jamii, kwa hivyo wanageukia kufunga ili waweze kumlenga Mungu. Inashangaza jinsi kanisa lilivyoitazama mada hii ya kufunga ambayo imeenea sana katika manabii.

Mara nyingi manabii waliacha kufunga kwa sababu hiyo ilihusishwa na gwaride la nje la dini na njia za nje ambazo watu wakati mwingine walitaka kuwavutia wengine. Aina ya kujiona kuwa waadilifu. Na hivyo, manabii walifanya nini? Sura bora zaidi katika Biblia nzima kuhusu kufunga kweli ni nini hasa katika manabii.

Ni Isaya 58. Isaya 58:3 Kwa nini tumefunga? Nanyi hamkuona? Kwa nini tumejinyenyekeza? Nanyi hamkutambua? Lakini siku ya kufunga kwenu, mnafanya mnavyotaka, na mnawadhulumu wafanyakazi wenu wote. Unaona, hili ni la kinabii sana.

Ninafanya mfunjo wangu. Nimeweka sherehe na ibada hapa. Kwa nini ulalamike, Ee Bwana? Na Bwana anasema, Unafunga siku nzima, lakini unawanyonya wengine.

Kufunga kwenu huishia katika ugomvi. Isaya 58:4 Na kupigana, kugongana kwa ngumi mbaya. Katika kufunga kwenu? Kufunga hakulinganishi moja kwa moja hali ya kiroho.

Je, hii ndiyo aina ya mfunjo niliyochagua? Huu ndio toleo la Mungu la mfunjo. Isaya 58:6 Kufungua minyororo ya dhuluma, kufungua kamba za nira, kuwaacha huru walioonewa, na kuvunja kila nira. Je, si kushiriki chakula chako na wenye njaa na kuwapa maskini wanaotangatanga makazi? Kwa hivyo, dhuluma, ukandamizaji, kuwasaidia wale wanaohitaji chakula, wasio na makazi, unapowaona walio uchi, kumvika.

Inasikika kama tunasoma Mathayo 25 na hukumu kubwa ya kondoo na mbuzi, sivyo? Na Mathayo lazima aliiba ili kupata wazo la aina hii ya vigezo vinavyohusika na kiini cha haki ya kijamii na jinsi tunavyowatendea wanadamu wenzetu. Hiyo ndiyo toleo la Mungu la mfunjo. Kuna karibu kejeli hapo unapojisifu kuhusu kufunga, na bado Mungu anasema unaelewa kufunga kwa usahihi unapojitumia kuwalisha wenye njaa.

Huo ni mfunjo halisi. Unampa chakula mtu mwingine. Mojawapo ya mambo ya kuvutia ni kwamba kanisa lilikuwa na mwelekeo wa kuacha kufunga kama nidhamu muhimu ya kiroho.

Sote tunajua kuna baadhi ndani ya kanisa ambao wamedumisha nidhamu hii hai lakini kwa sababu ya uhusiano wake na sheria na kujihesabia haki na gwaride la dini hadharani huku Yesu akishambulia kufunga katika kifungu cha Mathayo 6.16 tena kwa sababu ya matumizi mabaya yake. Kwa hivyo, hatumpigi mtoto nje na maji ya kuogea. Hilo ni moja ya masomo tunayojifunza kutoka kwa manabii.

Kwa sababu tu kuna zoezi halali la kiroho, kufunga, basi tunalijaza na maana sahihi badala ya kuacha tu zoezi hilo kabisa. Sasa, nataka kumaliza kuzungumza kidogo kuhusu Siku ya Bwana. Katika 1:15 tunapata tukio la kwanza kati ya matano la Yom Yahweh, Siku ya Bwana.

Na utagundua katika 1:15, Siku ya Bwana imekaribia. Itakuja kama uharibifu kutoka kwa Mwenyezi. Siku ya Bwana, basi, inahusishwa na hukumu.

Katika 2.1, tukio la pili la Siku ya Bwana, wote wakaa katika nchi na watetemeke, kwa maana Siku ya Bwana inakuja. Imekaribia. Siku ya giza, giza, siku ya mawingu, na weusi.

Na anaendelea na kuzungumzia kama jeshi kubwa na lenye nguvu linakuja. Kwa hivyo tena, inazungumzia hukumu. Tukio la tatu linapatikana katika 2.11. Siku ya Bwana ni kuu, na ni ya kutisha au ya kutisha.

Ni nani awezaye kuvumilia? Kwa hivyo, Siku ya Bwana si kitu ambacho mtu angeweza kusema kwa urahisi. Ilete kwa ufafanuzi wa Mungu. Amosi alilazimika kushughulika na ufafanuzi huo maarufu wa Siku ya Bwana, ambao kimsingi ulisema, ndio, ilete, kwa sababu watu wengine huko nje, mataifa mengine ambayo yamewanyooshea kidole watu wako wa agano, mtawaangamiza na Siku ya Bwana. Itakuwa janga kwao, lakini tutathibitishwa.

Sisi ndio watakatifu. Tukio la nne la Siku ya Bwana linapatikana katika 2.31, ambalo linajitokeza katika mahubiri ya Petro ya Pentekoste, ambayo yanazungumzia kuja kwa Siku kuu na ya kutisha ya Bwana, inayohusishwa na ishara za mbinguni, jua, mwezi, na kadhalika. Na kisha Siku ya mwisho ya Bwana iko katika 3.14. Umati mkubwa, umati mkubwa katika bonde la maamuzi, kwa maana Siku ya Bwana, iko karibu katika bonde la maamuzi.

Sasa, katika kila moja ya muktadha huu, nami nitarudi kwenye hili baada ya mapumziko, Siku ya Bwana inarejelea uingiliaji kati wa Mungu katika historia. Mungu akija katika historia kwa mamlaka yake yote kuhukumu. Wazo maarufu lilikuwa kumhukumu mtu mwingine, si sisi.

Manabii wanakuja na kusema, hapana, hukumu huanza katika nyumba ya Mungu. Msiwe na haraka sana. Lakini, hii ina maana hukumu juu ya Israeli pia.

Na iwe ni kwa tauni ya nzige, kwa janga fulani la asili, au kwa majeshi yanayovamia, haya ni dalili tu za kile unachokiona karibu nawe, ni viashiria tu vya Siku kuu na ya mwisho ya Bwana. Hizi ni siku nyingi za Bwana za kukabiliana na tauni ya nzige. Inazungumzia tu uingiliaji kati mkubwa zaidi katika historia ijayo.

Na Biblia inapofafanua hilo, hilo kubwa na la kilele, na kutumia maneno ya mwisho ya Agano la Kale, Malaki, katika kuonekana kwa nabii Eliya, Eliyahu HaTishb'i, nabii Eliya anakuja kabla ya Siku kuu na ya kutisha au ya kutisha ya Bwana. Yeye ni mtangulizi wa Masihi. Kwa hivyo, kwa maneno mengine, Siku kuu ya Bwana inahusisha uingiliaji kati wa kibinafsi wa Mungu katika historia, ambao ulizinduliwa siku ya Pentekoste.

Hivyo ndivyo Yoeli alivyosema kwa sababu analinganisha chochote kilichokuwa kikitokea wakati wa Pentekoste na kile Yoeli 2 alichokiandika. Lakini si kilele au utimilifu au mwisho kamili wa dhana hiyo. Siku ya mwisho ya Bwana bado inasubiri utetezi wa Israeli na Mungu Mwenyewe.

Na hilo linakuja mwishoni kabisa mwa enzi. Sawa, nitasema mambo mengine zaidi kuhusu hili baada ya mapumziko. Natumaini nyote mtakuwa na wakati mzuri popote mnapoelekea na mrudi katika hali nzuri na afya njema.

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu manabii. Huu ni kipindi cha 17 kuhusu kitabu cha Yoeli.